

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben nazonoz norden:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 9.

A mult határvénél.

(Dr. V.) Elhangzott immár a trónbeszéd, mely bezárta az ajtót az 1892—96-iki »emlékezetes« országgyűlés mögött; sőt szélküldetett már a kegyelmes királyi meghívó levél is a köztörvényhatóságokhoz és a külön képviselő-küldési joggal felruházott városokhoz, mely új választásokra hívja fel őket. Egy hét óta benn is vagyunk nyakig a választási mozgalmakban. Vessünk még egy futó búcsú-pillantást az elmúlt országgyűlési ciklusra s vonjuk le belőle a tanulságot.

Abban a beszédben, melylyel a király megnyitotta az utolsó országgyűlést, a következőket sorolta annak főbb teendői közé: a közigazgatás államosítása, a valuta rendezése, a kiegyezés megkötése és a kúriai biráskodás behozatala. Ebből a takaros programmból az országgyűlés egyetlen egyet sem tudott megvalósítani.

A közigazgatás államosításának komikus sorsa mindenki előtt ismeretes. A függetlenségi pártnak emlékezetes obstrukciója megbuktatta azt. Szapáry megelégedett avval, hogy az elvet törvénybe írtatta; — a részleges kivített utódaira hagyta. Ezeknek pedig kisebb gondjuk is nagyobb volt az államosításnál. Jól tudták ők, hogy a régi híres vármegyéknek romja sincs már meg. A mai vármegye államosítás nélkül is éppen úgy szolgálja a kormány érdekeit, mint a vármegye hajduja a főispánét. Szolgálatra készségesebb közeget kinevezés útján sem lehetne összehozni. Az államosítás kedvéért tehát — gondolta a Wekerle-kormány

— nem érdemes összeveszni a függetlenségi párttal, melynek támogatására akkor már úgy is szükségük volt.

A valuta rendezése úgy szóval, meg papiroson, eleinte legalább haladt valamennyire. Az utóbbi években azonban annyira megrekedt, hogy még a királyi trónbeszédbe is szükségesnek tartotta a Bánffy-kormány felvételni az »óvatos haladás« hangsúlyozását. Persze vége van már a kincstár aratásának. Az előbbi évek nagy feleslegeivel szemben a mult évi zárszámadás már alig tudott felesleget feltüntetni, az idén pedig már is nyakig úszunk deficitben, melyet növelni fog még a kiállítás is. Ilyen körülmények közt érthető dolog, ha a valuta annyira óvatosan halad, akár csak — a rák. Az agiót pedig fizetjük ma is az ország kereskedelmi érdekeinek nagy hátrányára. S arany-valutánk majd csak akkor lesz befejezve nagy áldozatok után, mikor már a külföld a kettős valutátért át s kezdhetjük elülről a valuta-rendezést összes keserveivel és áldozataival együtt.

A kúriai biráskodás, mely elvileg már 23 esztendő óta törvénybe van írtva, ezt az országgyűlést is foglalkoztatta ugyan, de a liberális párt atyai gondoskodásából szerencsésen megbukott megint. A főrendiházat nem lehet okolni érte, mert az túl tett Bánffy fufangján is. Nem vetette el az egész javaslatot, hanem csak a »Kanzelparagraph«-ot vágta ki abból; a többit megtartotta, sőt megerősítette. De tudnivaló dolog, hogy a liberális párt nem a választások tisztaságát akarta ezzel előmozdítani, hanem csak fegyvert akart a rettegő néppárt ellen. Mert hogy a választási visszaélések nem nagyon háborgatják

a szabadelvűpárt lelkiismeretét, azt nem szükség bizonyítani. Ha valakinek nem lett volna elég a nyitrai és a stomfai választás, majd láthat többet a most megindult példátlan küzdelemben.

Egy nagy fontosságú feladat várt volna még — mondá a király a trónbeszédben — az országgyűlésre, t. i. a kiegyezés megújítása s az ezzel összefüggő kérdések megoldása. De erre a feladatra már nem találta alkalmasnak a király a tisztelt házat s azért kormánya előterjesztésére feloszlatta azt. Nem akarunk ezuttal foglalkozni a feloszlátás okaival és körülményeivel, megtettük ezt már máskor, csak konstatáljuk magából a trónbeszédből, hogy a végelgyengülésben kimúlt országgyűlés ezt a kötelességét sem teljesítette. Azt is semmivé tette, amit a kvóta-bizottság végzett.

A helyett pedig, hogy a feladatául kitűzött fontos teendőket elvégezte volna s ezzel az ország jólétének előmozdításán fáradozott volna, belefogott anélkül, hogy arra a királytól a trónbeszédben felhatalmazást kapott volna, anélkül, hogy arra a nép megbízatást adott volna, belefogott az áldatlan egyházpolitikai küzdelemben s ez által oly rémséges belháborút okozott, amilyent hosszú századok óta nem látott ez a sokat zaklatott szegény nemzet. E harcznak minden következményért őt terheli a felelősség Isten és a történelem előtt.

Most pedig, az ötödféléves »munka« méltó befejezéseül újabb bonyodalmak elé viszi az ország népét. A revízió mellett a kvóta és kiegyezés dominálja ezt a késhegyig menő választási küzdelmet, melyet éppen millennium napjaiban lá-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A megtért.

Irta: GASZNER JÓZSEF.

Pazar fényvel volt berendezve a Balaton tihanyi sziklás partján épült egyik csinos villa. A szalon ablakain nehézszerű perzsa szőnyegek lógtak alá, kevés részét engedve be a tóparti tiszta levegőnek, melyet a sark virágainak illata még élvezetesebbé tett.

A szalon világos kék plüs pamlagán egy rendkívüli szépségű nő feküdt, gyönyörűen himzett apró zsebkendőjét néha-néha arcához emelte s letörölte a szeméből pergő könnyeket. Szenvedett . . . Gyászolt.

Fiatall volt még. Szép arcvonásait a halványosság még jobban feltüntette. Ábrándos tekintetéből kilátszott a lemondó fájdalom. Egész lényéből visszatükröződött a megtestesült szenvedés. Szép testét gyászruha fűdte s hajának szőke fürtjei hullámosan omlottak alá vállain.

Gondolataival a multban kalandozott s szíve gyászolta a letűnt gondatlan ifjúságát, azt a szép és boldog időt, midőn még az ifjú lányka szíve a rózsás álmokat szövö, s midőn még fiatal ideális képzelete valami jóleső, megmagyarázhatatlan érzéssel vegyült homályos sejtélemmel dobogtatja meg szívecskéjét.

Mikor még először jött arra a gondolatra

hogy egy szép daliás fiatal ember iránt nagyobb vonzódással van szívecskéje, mint mások iránt, mily boldogságot érzett, de most e vonzódás kínos fájdalmakat okoz.

Pedig még oly fiatal, talán még egy éves asszony sincs, s ime a boldogság már is megszűnt. Kínos fájdalommal zibbasztja egész testét az a tudat, hogy férje már megunta. Pedig emlékszik még nagyon jól, mikor az oltár előtt a pap kérdésére férje oly büszkén mondta »szeretem«; s ő e hangosan, mindenki hallatára mondott büszke szóhoz mennyi reményt fűzött, életének egész boldogságát megtestesülve látván benne . . .

Egy éve sincs még s már is szenved.

Halvány arcán végig pergő könnyeket ismét letörölte, s kitekintett az udvar ablakán. Szemközt Balaton-Füred sétányainak fái látszottak halványan. Talán most is azok alatt sétálgat férje avval a rosszlelkű asszonnyal, a ki férjét elcsábítva megbolygatta családi életük boldogságát.

Hiába beszélt annyit férjének — midőn a május vége felé a fürdővendégek mindjobban szaporodtak, — hogy ne látogasson át oly sürün Füredre, hanem maradjon itt mellette. De férje ügyet sem vetett szavaira, hanem kezdett mind sürűbben átjárni. Most már ő is tudja miért.

Ábrándos arcáról ismét a pergő könnyeket törölte, majd megint elmélázva nézte a

sétánynak a kéklő szürkességbe tűnedező fái. Fájdalma nagy sulyából még Füred iránt is megvetést érzett s sokáig nem is tudott azon hely felé tekinteni, hanem más felé nézett. Kalandozó tekintete megakadt a tihanyi apátság templomán, melynek keresztjét a lenyugvó nap megaranyozta.

Sokáig hosszasan szemlélte e keresztet; — egyszerre, mintha valami gondolat cikázott volna át a szenvedéstől tompult agyán, hirtelen nyakához nyult s leoldott onnan egy kis arany keresztet, megcsókolta s elkezdett beszélni hozzá, mintha csak a szívét akarta volna kiönteni.

— Köszönöm édes Istenem, hogy a templomtornyányak keresztjével eszembe juttattad, hogy nekem van egy kis ereklyém, mely meg fog nyugtatni. Igen te vagy, te kis kereszt, te vagy az én ereklyém, te vissza fogod szerezni férjemet ismét.

Nézte azután hosszasan a kis keresztet mintha minden reményét egész szenvedését abba akarná temetni.

Boldog, régi idők jutottak ismét eszébe. Óh, de boldog idő is volt az, mikor a kis keresztet kapta tőle . . .

Esküvőjük első napján volt. Nagyon emlékszik még arra. Együtt ültek ott a nagy hársfa alatt ábrándozva. Ünnepléses őszi csend honolt körülöttük. Ők is csak szóltanul ültek egymás mellett, midőn férje egyszerre felkelt,

tott jónak a kormány s az országgyűlés többsége reánk zudítani.

El vele! Senki sem bánja, hogy véget ért ennek a botrányokból tengődő országgyűlésnek kínos vergődése. Emlé-
kén nem leszen áldás soha. Most, mikor az ujnak bölcsőjénél állunk, mindnyájunknak kötelessége közremunkálni, hogy az ételképes, erőteljes legyen, csak akkor reménylhetjük joggal, hogy működése is áldásos lesz a hazára.

Az összes ellenzéki választókhoz.

Az időközi választások, a melyeket a liberálisok Nyitrán, Stomfán, Girálton és másutt is rendeztek, arra engednek következtetni, hogy ők az ország legnagyobb szegényére és gyalázataira, a legnagyobb atrocitásokkal fogják vezetni a választásokat és pedig, ne gondolja az ellenzék, hogy csak a néppárttal, hanem az összes ellenzéki pártokkal szemben.

Ez ellen az összes ellenzéknek egyesülnie kell s mindent elkövetni annak meghusítására. Azért, hogy a történelemben is nyoma maradjon annak, hogy hazánkban a millennium esztendejében mint taposták sárba ezredéves jogainkat, felkérjük nemcsak elvtársainkat, hanem az összes ellenzéki férfiakat, hogy minden törvénytíprásról, akár a programbeszédék tartásakor, akár a választási urnánál és akárkivel szemben történik is az, — vegyenek fel jegyzőkönyvet, melyben a jogtalanság egész terjedelmével le legyen írva.

Ezt írják alá minél többen olvashatóan s ha nagyon fontos, hitelesítsék, a királyi közjegyző által.

Ezen jegyzőkönyveket azután sziveskedjenek hozzánk beküldeni s mi a választások után Európa összes nyelveire lefordítva, külön kötetben kifogjuk adni és az egész kontinenst elterjeszteni, hadd szerezzon tudomást a külföld is arról, hogy Magyarországon a magát liberálisnak nevező rendszer micsoda kegyetlenségekre tud vetemedni; hadd lássák a nyugati civilizált államok, hogy a liberális rendszer milyen becstelenségekhez, alávalóságokhoz fordul, csak hogy hatalmát ezentul is fentartsa.

Ezen jegyzőkönyvek közzététele által nemcsak magát a rendszert akarjuk megismertetni, hanem azon személyeket is, akik ily aljas szerepre hajlandók vállalkozni.

Ezekre nagyon, de nagyon kérjük nemcsak elvtársainkat, hanem az összes ellenzéki férfiakat.

Választási mozgalmak.

Választási előkészületek Biharmegyében és Nagyváradon.

Az országgyűlés berekesztését tudató királyi kézirat tegnap reggel érkezett meg Biharmegyébe és Nagyvárad városához.

A belügyminiszter körrendelete, melyet a királyi kézirattal együtt már közöltünk s a mely az új választók kitzetését, és megejtését rendeli el, szintén tegnap érkezett meg a törvényhatóságokhoz.

A belügyminiszter továbbá a szabad választási jog biztosítására egy másik rendeletet is adott ki a városok részére, a melyben a rendőrséget különösen felhívja, hogy a választásoknál erélyesen lépjen fel.

Ebben nincsen az nyíltan megmondva, hogy azt a miniszterileg elrendelt erélyes séget kik ellen fejtsé: ki a rendőrség, de az teljesen bizonyos, hogy ez a figyelmeztetés az ellenzékre vonatkozik.

A királyi kézirat vétele után Szunyogh Péter alispán azonnal intézkedett, hogy Biharmegye központi választásmánya október hó 17-én ülése jöjjön össze. A választásmánya kitűzi a megyebeli választások határnapját, kirendeli a választási elnököket, jegyzőket és kibocsátja a hirdetményeket.

Előzőleg október hó 16-án délelőtt 9 órakor rendkívüli meggyegülés lesz, a melyen kihirdetik a királyi kéziratot.

Nagyvárad városa szintén tart rendkívüli közgyűlést e hó első felében.

*

Nagyváradon már megindult a választási mozgalom. A kormánypárt a Tisza Kálmán imádásában keresi minden üdvét, de vannak városunknak ellenzéki polgárai, még pedig nagy számmal, a kik nem kérnek részt a bálván-imádásból, hanem mint hazafiak és férfiak, tudni is akarják, hogy mit fog képviselőjük ott az új országgyűlésen képviselni: önmagát-e vagy őket? Ezek pedig nem látnak elég biztosítékot a sivar multban, sem annak a nagyváradai értelmes polgárságra nézve szegyenletes folytatásában, hanem oly jelölt után néznek, aki nem a saját érdekeit, hanem a közjót, s polgártársai érdekét fogja képviselni.

Biharmegye még csendes; a kormánypárt szolgálai módon várja, hogy kit varr a nyakába a kormány, mert szabadon ugysem választhatja jelöltjeit. Annál élénkebb mozgalmat fejt ki az ellenzék, mely pártkülönbség nélkül csoportosul azon egy célra, hogy a mostani elviselhetetlen állapotoknak véget vessen. Eddigi tudósításainkból azt kell következtetnünk,

hogy Biharmegyében ezek az állapotok a 67-iki kiegyezés alapján álló pártok érvényesülésére vajmi kevés kilátást hagytak, ellenben a függetlenségi elemek malmára hajtották a vizet, mert sajnos, a nép mindinkább azt kezdi hinni, hogy csak Kossuth Lajos programja segíthet rajta. Ez alapos tévedés; de tény, melylyel számolni kell és amelyről Tisza Kálmán és Bánffyék feleljenek a koronának és az utókornak.

Ők? Ők azt mondják, bánjuk is mi, ha utánuk be is következik az özönvíz.

Két program.

Alább közöljük a nemzetipárt és a magyar agrárpárt fölhívásait a küszöbön álló képviselő-választások alkalmából.

Nem érthetünk ugyan egyet a két párt kiáltványával abban, hogy az ugynevezett egyházpolitikai kérdést vagy másodrendűnek jelzik, vagy elhallgatják. És pedig nem érthetünk velük egyet azért, mert mi a lelkiismereti, a vallási kérdést mindenek fölött valónak tartjuk, amint Istent is elsőnek kell ismernünk abban a jelmondatunkban: Isten, haza, király!

És aki nem istentagadó, bármily valásu legyen, ezt jogosnak, helyesnek és szükségesnek kell, hogy elismerje, már csak azért is, mivel ömaga is ugy gyakorolja. Ezt vallásos és tisztességes ember nem tagadhatja.

A többiben pedig az alább olvasható két program minden önálló és jó hazafi teljes elismerésével találkozunk. És ha egyikünk-másikunk kevesli vagy sokalja egyszerre annak a két programnak a követelményeit így együttesen, arra nézve megegyezünk valamennyien, hogy önzetlen hazaszeretet sugallja azokat és hogy megvalósításuk minden esetre oly garancziákkal fog végbemenni, melyek minden igaz hazafi óhaját teljesíteni fogják.

A két programot melegen ajánljuk t. olvasóink figyelmébe:

A nemzeti párt felhívása a magyar nemzethez!

Az országgyűlés feloszlatása megtörtént. A király felszólítja a nemzetet, hogy új képviselőket válasszon. Magyarország válságos helyzetben van, midőn a nemzeti akarat alkotmányos kinyilvánítására hívják.

asszonynak, aki csak öntetszergésével s hízegéseivel kerítette hálójába.

De most, most már észre tért. Szeméből egy nehéz könyecsepp gördült alá s a kezében tartott keresztre hullott. E könyecsepp volt a megtérésnek biztos jele. Arra eszmélt csak fel, mikor neje térteplő helyzetéből fölkelve keresztet vetett magára.

— Visszahoztam kis keresztet és itt hozom vissza szerelmemet, melyet néhány percze elhomályosított az elvakultság, de nem téphet ki soha szivemből.

— Ámen! mondta hiányosan utána neje. A férj oly kérlelő és igaz megbánást mutató szemmel tekintett rá s a kezében levő keresztre mutatva mondá nejének:

— Igen, kedvesem, tied vagyok . . . örökre! Feltámadtam én is.

Átölelte aztán nejét s megcsókolta oly forrón, mint esküvőjük napján, neje pedig odasimult kebelére és a tiszta hitvesi boldogság és legőszintébb öröm hangján mondta:

— Oh, csak hogy megértettél édesem. Aldjuk érte a hatalmas Istent, kinek ezt köszönhetjük . . . Ugy-e boldogságunkat mi sem fogja ezentul zavarni?

Férje felelet helyett nyakába illesztette a kis keresztet és ismételte azt a fogadalmat, melyet amaz emlékezetes napon tett.

Mily megható komolyság hangzott e néhány szóban . . .

elővett valamit s — még tisztán emlékszik szavaira — ezeket mondta:

— Legyen ez örök tanuja, ma az Ur oltára előtt tett szent fogadalomnak, hogy örökké szeretlek . . .

Ő pedig elvette tőle a papirba csomagolt kis tárgyat s kibontva, előtűnt egy kis arany kereszt. Ez a kereszt volt az.

Mily boldogság töltötte el szívet akkor. Rögton nyakába tette a kis keresztet s még ma is ott hordja. Nem értette meg ő még akkor ama szavak értelmét; szerelme s ifju boldogsága elhomályosította azoknak mély értelmét. De most, oh mennyire érti . . .

Felkelt a pamlagraól s férje szobájának ajtaja felé indult, azután megállt egy pillanatra. Szemeiben már nem csillogtak a könnyek s arcát a remény sugarai borították. Meglátszott egész lényén, hogy küzd most szívével büszkesége ellen, mely nem tudná elviselni, hogy férje, ha terve most nem sikerül, kigunyolná. Végre is győzött a sziv. Szerelme diadalmaskodott büszkesége fölött s bement férje szobájába.

Egyenesen annak asztalához ment. Egy papír csomóra rá tette a kis arany keresztet, és sietve visszatért a szalonba s ujra a pamlagra dőlt.

Egy ideig mélázva tekintett maga elé, majd nyugtalanul fölkel s az ablakhoz ment: ugy hallotta, mintha kocsi közelednék, de nem lá-

tott semmit. Izgatottságában sehhol sem lelta a helyét.

Rövid idő mulva már tisztán hallotta egy közlegő kocsi zörgését s midőn az ablakon tekintett, éppen akkor fordult be férje kocsija a parkba.

Keble hevesen kezdett pihegni s ajkai fjedten suttogták.

— Ha csak egy kissé szeret is még, meg kell neki akkor érteni engem s ha csak egy kissé visszaemlékezik boldogságunkra, az asztalára tett kereszt jelentőségét meg is érti.

Majd oda ment egy szent képhez, letérdelt és imádkozott.

Imájába benne volt csalódott szívének minden keserve s ártatlan lelkének minden reménysége. Már jó ideig térdelt ott csendes áhitatba merülve annyira, hogy nem is vette észre az ajtón belépő férjét.

A mint az meglátta a szent Szűz képe előtt térdeplő nejét, csendesen oda lopódzott annak háta mögé s hallgatag szemlélte az Isten Anyját a képen és nejét előtte leborulva.

A látvány megkapta . . .

Lelke oly nagyon megvolt illetődve, hogy odaborult neje mellé a szent kép előtt.

Eszébe jutott önfeléd, léha magaviselete.

Gondolatában vádolta önmagát, hogy nem tudta nejét, e nemes nő szívet eléggé megbecsülni, s engedett inkább annak a csélesap-

Sorsa jelenben és jövőben a választópolgárok kezébe tétetett. A mint ezek törvényes jogait gyakorolják, a szerint lesznek a közszabadságok biztosítva, az ország jogai fentartva, érdekei megőve, nemzeti feladatai teljesítve.

A minő lesz a jövő országgyűlés, olyan lesz a kormány, olyanok lesznek a hozandó törvények, olyan lesz a közigazgatás, az anyagi jólét és az egész közélet fejlődése. Az alkotmányos választás tehát nemcsak legszentebb dolgári jog, hanem egyszermind komoly kötelesség, melyet lelkiismeretesen kell teljesíteni.

A nemzet az anyagi és erkölcsi tönkrejutás felé halad, ezt tapasztaljuk mindenfelé. A felelős miniszterium s a kik őt támogatják, feleljenek érte. Most maga a nemzet és vezető értelmisége szabjon irányt az állampolgári szabadság érvényesülésének. Itéljen a pártok és a politika felett. Ha szabadon ítél, bizunk a jobb jövőben.

A nemzeti párt nemzeti politikát követ és követel, mely csak akkor érvényesül, ha a nemzeti gondolat az állam minden intézményét áthatja. Ezt el lehet érni és biztosítani az 1867-ki kiegyezés alapján.

Ilyen szellemben alkotta meg azt Deák Ferencz, ilyen szellemben akarjuk mi is fentartani és ilyen szellemben kívánjuk az egész politikát irányítani. Ez a mi hitvallásunk megrendíthetetlen alapja. Nem változtatjuk elveinket, hűvek maradunk régi programunkhoz.

Magyarország nagy idegen államok s ifjú nemzetek közé ékelve Ausztriával szerződött szövetségben, Horvátországgal állami közönségben, több fajú és nyelvű nemzetiségekkel politikai nemzeti egységben csak képes közjogi önállóságát fentartani, állami egységét megszilárdítani, nemzeti fejlődését biztosítani s népeinek boldogságát eszközölni, ha kifelé és befelé, úgy az intézményekben, valamint a közkegyezésben a nemzeti fenséget csorbítatlan megőrzi s a népek igazságos és jótékony kormányzásáról gondoskodik. Ezt tenni a szabadelvű párt elmulasztotta, ezért voltak kormányai képtelenek a nemzeti politika érdekeit kielégíteni és a magyar államot megszilárdítani.

A nemzeti párt mindig követelte az 1867. évben kötött kiegyezés teljes épségben tartását és nemzeti tartalmának érvényesítését; követelte a jogállam intézményeinek és szabadság minden biztosítékának megszerzését; soha el nem mulasztotta a nemzeti önérték gondos ápolását, történeti emlékeinek szentül tartását, nemzeti zászlónk sértetlenségének megőrzését belöldön és idegenek előtt egyaránt. Valahányszor a szabadelvű kormányok ezek ellen vétettek, vagy a nemzeti sérelmeket eltűrték, mindenkor óvást tettünk és elégtételt követeltünk.

Eberen örködtünk a törvények szigorú, de részrehajlatlan végrehajtásán és felemeltük szavunkat mindannyiszor, valahányszor a kormány vagy közegeinek pártoskodása a tiszta erkölcs, az alkotmányos jog s a polgárok egyéni vagy politikai szabadsága ellen vétett.

Igy fogunk cselekedni jövőre is. Hűségünk e házához és a királyhoz ezt parancsolja, hogy a magyar nemzet és uralkodó Habsburg-ház közötti viszony is csak akkor nyugszik szilárd alapon, ha e viszonyban a magyar korona önállóságához és a magyar állami szuverenitás teljességéhez sem kétely, sem kétértelműség nem férhet és ha az alkotmány, kiegyezés, valamint az állami intézmények egyeteme a nemzeti eszmének és a magyar szabadság kívánalmainak megfelel, a közkormányzat pedig törvényes, igazságos és becsületes.

Ezért ragaszkodunk öt év előtt kiadott programunknak minden tételéhez, úgy azokhoz, a melyet az 1867. évi kiegyezés fentartása és végrehajtása tekintetében megállapítottunk, mint azokhoz, melyek a nemzetiségi, a vallási, a kulturális és egyáltalán a belkormányzati kérdésekre vonatkoznak.

A nemzeti párt programjának eme változatlanul fentartott alaptételein belül azonban a mostani körülmények előtérbe toltak több nagy és nehéz kérdés, melyek jelenleg a pártokon, a közvéleményen és a képviselő választásokon uralkodnak s a következő országgyűlés főfeladatai lesznek. Nem tekinthetjük az

ország valódi létérdekeinek szempontjából ilyenekül az egyházpolitikai kérdéseket, melyeket az egyoldalú felfogás és átlátszó taktika még ma is mesterségesen a magyar közélet tengelyévé akarna tenni.

Egészen mások e nemzetek ma fölvetett létkérdései:

A pusztító mezőgazdasági válság leküzdése, az Ausztriával kötendő kvóta-egyezmény és a közgazdasági kiegyezés, a polgárok megtámadott egyéni és politikai szabadságának megmentése: ezek azok a kérdések, melyeket maga az élet helyez előtérbe.

Nemzeti feladat a magyar földet tulajdonosainak birtokában megtartani. Nemzeti cél a mezőgazdaság súlyos bajain enyhíteni. Nemzeti politika jövedelmezővé tenni a földművelést, jutalmazóvá a becsületes munkát s anyagilag függetlenné tenni Magyarországot földműveléssel foglalkozó népét. Ezért követeljük:

a földadó terheinek mérséklését és a közteherviselés alól kibuvó ingó tőke igazságos megadóztatását, különösen a bérzeadó meghonosítását; míg a különböző adóterheknek igazságos kigenyitése megtörtént, tiltakozunk olyan adóreform ellen, mely végeredményében adórendszerünknek a földre nehezedő mai igazságtalanságait súlyosbítaná; de kívánjuk bonyolult adókezelésünk egyszerűsítését és a fogyasztási adók közül különösen a szesz-adónak a mezőgazdasági szesztermelést elősegítő reformját;

a mezőgazdasági hitel szervezését olcsóbb hitellel és a hitelszövetkezetek terjesztésével;

a szőlők felújítását, talajjavítások felkarolását, telepítéseket, kisebb bérletek és parcellázások előmozdítását, a háziipar fejlesztését s a mezőgazdasági munkások, cselédek és alkalmazottak jogviszonyainak törvényes szabályozását;

a mezőgazdasági termények árának felémelésére alkalmas közlekedési és tarifapolitikát, e termények megfelelő vámvédelmének létesítését, mezőgazdasági iparágak fejlesztését s az élelmi cikkekkel tüztöltött visszaélések, különösen pedig a gabonaüzérkedés, a terményhatárüzlet és a kartellek káros visszaéléseinek megállítását; intenzivebb állami tevékenységet a mezőgazdasági ismeretek terjesztése érdekében.

Az ipari érdekeknek nem kevésbé fontos állami gondozása s a hazai kereskedelem érdekeinek és nemzeti irányban fejlesztésének nagyjelentőségű kérdései éppúgy, mint a mezőgazdaság jövője és az államháztartás egyensúlya a legszorosabban összefüggnek az Ausztriával most kötendő vám- és kereskedelmi szerződéssel, valamint a kvóta meghatározásával. Oda jutottunk ahhoz a kérdéshez, a mely miatt a jelen kormány a volt országgyűlés feloszlását ajánlotta a koronának és a nemzetre appellál.

Am tehát lássa a nemzet, hogy kormánya mit mivel és mit kíván. Ez a kormány megszerződött Ausztriával a vámközösségre nézve a nélkül, hogy a mai igazságtalan, egyoldalúan Ausztria ipartermelésének kedvező vámtarifa helyébe olyant tett volna, mely a magyar közgazdaságnak is egyenlő oltalmat nyújt: ennek folytán akkor sem szabadulhatunk a vámközösségből, ha kereskedelmi szerződéseink lejártá után Ausztrfá vonakodnék a magyar nyereszterményeknek és iparágaknak megfelelő vámtételekbe egyezni.

A magyar közgazdaság támogatására nagy áldozatokkal létesített államvasutainkon a kedvezményes szállítási díjakról ez a kormány lemondott az osztrák ipar javára, de még arról is lemondott, hogy állami és állami befolyás alatt eszközölt megrendeléseknél a magyar ipart előnyben részesíttesse: ezt tudjuk meg hivatalosan az osztrák pénzügyminiszter költségvetési beszédéből.

A kvóta felemelését követelő osztrák kormányral szemben a magyar kvóta-bizottság álláspontjával, hogy a régi kvóta maradjon meg, ez a kormány nem azonosította magát; e tekintetben hozzá intezett kérdéseink elől semmit mondó általánosságokkal bujt ki és nem érdemesítette a nemzetet arra, hogy őt a választások előtt ez életkérdésére nézve saját szándékairól felvilágosítsa. Ily eljárás feljogosít

minket arra a föltevésre, sőt alig tűr más magyarázatot, mint azt, hogy ez a kormány a magyar kvótának felemelésébe bele fog egyezni.

Mindezekkel az életbevágó káros intézkedésekkel szemben a kormány a fogyasztási adóknál elért ugynevezett vívmánynyal dicsekszik. Mi azonban a fogyasztási adóknál Magyarországról szenvedett károsodás megszüntetését nem tekinthetjük az alkuban a felemelendő kvóta kompenzációjának, mivel törvényesen és jogosan a magyarországi fogyasztásból származó jövedelem a dolog természete és az 1867. XII. törvényezikk világos rendelkezése szerint csakis Magyarországot illeti s egy visszaszám jogtalanság megszüntetése engedménynek nem tekinthető s kompenzációnak tárgya nem lehet.

Ily kiegyezést tehát a nemzeti párt el nem fogadhat, mert egy rossz kiegyezés Magyarország gazdasági életét válságba ejti.

A kvótának felemelésébe sem egyezhetik a nemzeti párt, mert Ausztriának illetően követelése törvénytelen, alaptalan és igazságtalan és mert Magyarország komoly pénzügyi helyzete terheinek szaporítását és adóinak felemelését elviselni nem képes.

Feleljen tehát a nemzet: akarja-e a kvóta felemelését? Akarja-e a terheesebb kiegyezést? Feleljen súlyos helyzetének tudatában, feleljen a törvénykönyvvel kezében. Az 1867. XII. t.-cz. nem kényszeríti a nemzetet káros alku elfogadására; az ország gazdasági önrendelkezeti joga 1867-ben világosan fentartatott és újból biztosított. Ezt a jogot kell gyakorolnia és a gazdasági önállóság terére lépnie, ha az eddig elkövetett súlyos hibák folytán nem sikerül a vámközösséget kedvező föltételek alatt megkötni és azt a kvótát fentartani, melyet az ország első szakembereiből alakult kvóta-bizottság pártkülönbség nélkül egyhangulag igazságosnak, annak minden emelését méltatlannak és az országra nézve sérelmesnek nyilvánított.

Ha a nemzet szabadon választana, nem is volna kétséges a válasz. De a hatalom eddig is olyomsúlylyal nehezedett a választó közönségre, most pedig, a Nyitra-Stomfa-Girálti választások korszakában, alkotmányos formák alatt valódi önkényuralom akar meghonosulni. Ma nem csupán az ország anyagi léte, pénze, nemzeti fejlődése s állami önállósága forog kockán, nem minden egyéni és politikai szabadság, sőt maga az ezredéves alkotmány is.

Egy tehetség és tekintély nélküli kormány az erőszak és választási korrupció eszközeivel le akarja igázni a nemzetet és kiszolgáltatni Magyarországot idegen érdekeknek. E végre egy feltétlenül szolgálatkés többségre van szüksége, ilyet kíván magának az új választásokon teremteni,

többséget, mely megszavazza a fölemelt kvótát.

pártot, mely elfogadja a rossz kiegyezést; képviselőházat, mely a zsarnoki szellemben keresztülvitt közigazgatási reformot is törvénybe iktassa;

mely a védtörvény bármiféle alkotmányrontó módosítását kimondja;

oly többség kell neki, mely minden visszaélést a felelősség alól felmenti s a nemzeti méltóság minden sérelmét helyben hagyja; legyen a szabadelvű párt a jelen kormány vezetése alatt arra hivatva, hogy minden nemzeti és szabadsági követelést eltemessen!

Ezért kellett a választási ügyekben a kuria biráskodását megállapító javaslat törvényerőre emelését is ravasz fuffanggal meggátolni, ezért kell az ország tisztviselői karát saját vélemény-szabadságnak elnyomásával és méltóságának csorbításával pártérdekben kortes-szolgálatra kényszeríteni.

Ez a kormány mintha kérdezné: hajlandó-e a magyar nemzet a rabigába hajolni?

Nem hajlandó! Mi, nemzeti párt, nem tesszük le a fegyvert s a kormány le nem győzhet bennünket, mert a nemzeti eszme le nem győzhető, él a nemzetben, míg a nemzet él. Ezen át önfeláldozással küzdöttünk a kibontakozás egyedül lehetséges útjának fenntartásáért, a nemzeti iránynak és az állampolgári szabadságnak érvényesüléséért, politikai ábrándok és közjogi szélsőségek kerülésével.

Küzdeni fogunk nem kisebb elszántsággal most és mindig igazságunk és hazafiságunk tu-

datában, alkotmányos eszközökkel, nyíltan, becsületesen. Honfiai kötelesség szólít e küzdelembe és mi harcolunk bátran az általunk védett nemzeti lobogó színei alatt. Kitűzzük ezt a zászlót a magyar czimerrel és koronával; körülhordozzuk az országban s táborba szólítjuk a magyar népet. Sorakozzék a honvédök seregéhez, kik a nemzeti pártba gyűltek, harcolni pro rege, patria ac libertate, — királyért, hazáért és szabadságért!

Budapest, 1896. október havában.

Az agrárpárt programja.

Az országos képviseléválasztások küszöbén szükségesnek látjuk Magyarországot gazdáit és minden hazafias érzelmu polgárát fölvilágosítani szövetségünk céljairól és őket felhívni, hogy úgy saját, valamint a nemzet érdekében tartsák szem előtt azt, mi programunkban áll.

Csak olyan jelöltre szavazzanak, ki magát a gazdaosztály érdekének fölkarolására kötelezi.

Erre inti őket a haza java és a jövő nemzedék boldogsága.

Mit akarunk? Szabad és független Magyarországot. Jólétben és megelégedve élő magyar népet. És hogy ezt elérhessük, ott fogjuk kezdeni a munkát, hol a saru legjobban szorít. Első sorban a gazdálkodó és kisiparos osztály sorsán akarunk segíteni, de nem feledkezünk meg más osztályokról sem, ha igaz panaszuk van.

El kell érniük:

azt, hogy a gazdának, kisiparosnak jobban menjen a dolga, mint eddig, hogy az ország ne csak követeljen tőlük, hanem adjon is nekik. A kormánynak és országgyűlésnek ne csak arra legyen gondja, hogy a nagyrészt idegen pénzen alapított gyárak bőven jövedelmezzenek, hanem hogy megélhessen a paraszt az ősi telken, ne exekválják ki ezrenként otthonából a birtokost és a kisiparos ne legyen kénytelen Amerikába menni.

A szabad Magyarországjövőjét akarjuk biztosítani azáltal, hogy a nemzet millióinak vagyoni helyzetét igyekezzünk javítani. Vissza akarjuk állítani azt az időt, a midőn jogosan énekelhette a költő, hogy:

»Itt élünk s halunk kell!« Ma mármás-ként gondolkoznak sokan és talán nem is egészen ok nélkül. A buza ára alacsony, a gyapjúé már régen leszállott, a szőlőket elpusztítja a filoxera, az adók, pótlékok folyton emelkednek és még mintha az sem volna elég, a gyárosok és kereskedők összeállanak, megdrágítják a cukrot, petroléumot, vasat, sőt tejet is stb. A kiadások emelkednek, a bevétel pedig leszáll. Miből éljen a gazda? Miből a kisiparos, a kis-kereskedő, ha a gazdaosztály elszegényül? Pedig ez így fog menni tovább, ha sarkunkra nem állunk.

Ezért kell összeállanunk és megmutatni, hogy ezt így nem tűrjük tovább, mert vannak még férfiak Magyarországon, a kik nem várnak mindent mástól, hanem tudnak segíteni magukon. Ezek a férfiak fognak egyesülni az új zászló alatt.

Mi van a zászlóra írva? Igazságos közteherviselés, a mit kimondottak 48-ban, de visszacsináltak 67 óta, mert ma a gazda özszerogy a sok adó és pótlék alatt, a tőkés és börtzianer pedig vigan éli világát s alig vagy éppen nem járul azokhoz a terhekhez, melyeket a mai rend fenntartása követel. Pedig ők szedik le a tejfölt. Az agráriusok tehát követelik:

a földadó leszállítását;
a pótdadó mérséklését, sőt megszüntetését;
a gazdákat terhelő másodosztályu kereseti eltörlését;
az utadó reformját;
a hus- és borfogyasztási adónak és a só árának leszállítását;
az olcsó marhasót;
az adókezelés egyszerűbbé és helyesebbé tételét.

Hol vegyük a pénzt a reformokhoz? Ez okvetlenül kell, de azért ne kössünk új adóságokat, a melyekből újra idegen bankároknak lenne haszna, hanem nyuljunk oda, a hol van. Emeljük és hajtsuk be erőlesen a III. osztályu kereseti, valamint a tőkeamatadót is, vessünk adót azokra a milliókra, melyek a börtzen oly gyorsan és vigan forognak,

csináljunk olyan szeszadót, mely több jövedelmet ad s a gazdákat is jobban kielégíti a mainál.

Miért bukik el a gazda és a kisiparos? Nagyon sokszor nem saját hibájából, a mint azt a merkantilisták állítják, hanem legtöbb esetben azért, mert nincsen hitele. ha megszorul, vagy olyan drágán kap pénzt, hogy ez a bukásba sodorja. Próbálna csak meg a nagyipar és kereskedés olyan drága pénzzel dolgozni, mint a mire a kisgazda és iparos van utalva, bizony nem állaná meg a sarat egy-két évig sem. — Ha a kamat Budapesten 1—2 százalékkal emelkedik, hát majdnem kétségbe esnek, országgyűlés és kormány készek kamat nélkül kölcsönadni az üzérkedőknek azokat a milliókat, a miket tőlünk szedtek be. A paraszt és kisiparos meg kap 20, 30, 50 százalékra pénzt, ha kap. És ki törődik vele, ha nem kap? Azután csodálkoznak, ha a gyengébb kivándorol, a daczosabb pedig szoczialista lesz. Pedig szivesen lenne jó polgár s ép azért, hogy azzá lehessen, egyengetni kell boldogulása útját. Még olcsóbbá kell tenni a jelzálogos hitelt, csinálni szövetkezeteket, a melyek olcsó pénzt adjanak a kisgazdáknak és iparosnak és olyan raktárakat, a hol a gazda, ha megszorul, buzájára, az iparos készítményeire méltányos kamattal mellet kapjon előleget s ne legyen kénytelen potom áron elvesztegetni, a mi je van.

Mivel lehet fokozni a jövedelmet? Azzal, ha sürgetjük a szőlők felújítását, a gazdasági iparágak és a talajjavítások felkarolását.

Ha meggátoljuk azt, hogy az árakat a szövetkezett üzérkedők mindenféle mesterségekkel, kartellekkel emeljék vagy a határidőzúzzal lenyomják. Ha nem hagyjuk magunkat az élelmes osztrákok által kizsákmányoltatni és ha kívánásainkat nem teljesítik, akkor még külön vámterületet is követelünk.

Mit fogunk még tenni a földművelő népről? Követelni fogjuk, hogy a telepítéseket kiterjedtebb mértékben csinálják, alakítsanak kisebb bérletek, kis emberek számára; rajta leszünk, hogy a munkáskérdés úgy rendeztesék, hogy abból egyik félnek se legyen kára; sürgetjük a gazdasági osztály viszonyait szabályozó törvényt s a cselédtörvény reformját. A gazdasági fölszerelést és a kisiparos szerzőségeit kivesszük az elárvereztetés alól,

Nem engedjük, hogy idegen országok salkja bejőjön az országba és kiszorítsa innen az igaz magyart, mert ez ország magyar volt ezer évig es annak is kell maradnia mindig.

Mi lesz az iskolákkal? Keresztül fogjuk vinni, hogy a gazdasági ismereteket a népiskolákban is szorgalmasan terjeszszék, Szaporítani fogjuk a gazdasági iskolákat, állítunk főiskolát a gazdálkodó osztály részére és olyan kisebb mintagazdaságokat, hol a nép gyakorlati kiképzést és utmutatást fog találni.

Van-e mindebben rossz? Bizonyára semmi sincs, mert a mit elmondtunk, az utolsó ízében is a nemzet javára fog szolgálni. De nem valószínű, hogy meg soha, ha a kicsi, közép- és nagybirtokosok nem egyesülnek és a választásoknál első sorban nem a saját érdekeiket teszik mindenek fölé. Ami megeshetik, csak akarni kell. Hát a magyar már akarni sem birna ott, ahol nemcsak a saját javáról, hanem nemzete jövőjéről is van szó?

Lám a német, angol, francia gazdákat is nyomta az inség. Azok tudtak összeállani, kimondták, hogy nem választanak oly követet, a ki az ő dolgaikkal nem törődik s mi lett az eredmény?

Az, hogy a kormányok megijedtek, mert látták, hogy a gazdáknak igazuk van s tudták, hogy meg fognak bukni, ha a gazdáknak ellentmondanak. Most már egyik országban a másik után szállítják le a földadót s tesznek intézkedéseket a földművelők és kisiparosok javára. Így lesz nálunk is, ha a nemzet megmozdul s mi igazán nem tudjuk, mikor mozdul meg, ha ma nem.

Ki lesz a bűnös? Bizony saját magunk, ha bajainkon nem segítünk, ha össze nem állunk és nem követelünk orvoslást. Akkor aztán nem lesz jogunk panaszkodni, ha nem megy majd jól a dolgunk, ha emelkedik az adó, apad

a jövedelem és az ősi telken nem a régi birtokos lesz többé az ur.

Most még nem késő. De sietnünk kell, különben elkésünk.

Válasszunk oly képviselőket, akik — tartozanak különben bármily politikai párthoz is, programunkat elfogadják, kiknek jelleme tiszta és biztosítékot nyújt arra, hogy programunkat érvényesíteni törekedjenek és adott ígéretüket beváltják.

Gróf Károlyi Sándor.

elnök.

Gróf Dessenffy Aurél, Bujánovics Sándor,

aleluók.

alelnök.

Bernát István.

ügyvezető.

Merénylet vagy diákcsíny?

Midőn Révész István, dunakeszi plébános, u néppárt váci képviselőjelöltje, programbeszéde után Vácra hazatérőben volt, valami Epsfein nevű zsidó diák elsütötte leververét, de nem talált. A jelöltet kísérő nép majdnem meglincselte, a közbelépőtt csendőrség azonban véget vetett az esetnek. Mindamellett a diák még most is szabadlábban van. Erre vonatkozólag gr. Zichy Nándor a következőket írja:

»En minden faj és hit és kivált egy nálunk eddig békésen létezett és jelentékeny tért foglalt faj üldözésének ellensége vagyok és nem tudom eléggé rosszalni azon veszedelmes ingerültség szítását, mely sok részben végzetes lehet.

Ezt az ingerültséget czélzatos szavak és iratok nevelik: és ezektől tartózkodnunk kell: a keresztény felebaráti szeretet és magyar politika. sőt a szoczialis érdek is egyaránt követeli, hogy megtegyünk mindent e helyzet javítására és ezen irány kiküszöbölésére.

De az ingerültséget kétségkívül emeli, magyarázza maga az izraeliták téves felfogása a kereszténységet és annak védekezését illetőleg, a melyet a publicisztika mesterségesen táplál, kivált a liberális és szabadkőműves, mindenestre pedig az egyházpolitikát csináló és védő lapoké.

Ebben a légkörben azután a szabadságával élni nem tudó egyének elkapottságban — mindenütt, a hol csak alkalmam volt észlelni, — a keresztény védekezés, a néppárt és az egyháziak ellen gyűlölködő, provokáló szerepre vállalkoznak és fájdalom, a szabadelvű és más pártok által erre buzdíttatnak és felhasználtnak.

A legrosszabb eszköz pedig az ilyeszerű esetekben követni szokott eljárás: az elsimitás; a komoly vizsgálat és az elégtételszolgáltatás helyét elfoglaló pártolás.

A váci eset aggodalommal tölti el lelkemet: aggodom, hogy az antiszemitizmus ily szítása mellett, azt még annyira sem győzzük távoltartani, a mint hogy eddig sikerült; és aggodom a közelgő választások iránt, még pedig nemcsak az antiszemitizmus, de általán a vezérő és a közszabadság, a rend és igazság fetett örködni hivatottak akár szóval akár tettel tanusított pártállása miatt, mely nemcsak az igazságot és méltányosságot, de a törvényességet is veszélyezteti.

Az a felháborító kép, mely Vácott élénkbe állított, mindenkire nézve komoly felhívás lehetne a megtorlásra és egy helyesebb magatartásra.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Oktober 10. Spielmann hangversenye a Sasban.
» 12. Szület a nagyváradi hegyen.
» 13. Sebes-Körös vízszabályozó-társulat közgyűlése d. u. 5 órakor.
» 18. A főreáliskola palotájának fölavatása.

* **A főherczegnők áldozása.** Klotild főherczegnő és menyasszony leánya, Mária Dorothea főherczegnő okt. 7-én reggel 7 órakor a budavári Mátyás-templomban esüendes misét hallgattak s azután mind a ketten megáldoztak. A misét Nemes Antal dr. plébános-helyettes mondotta, az áldozásnál is 6 funkcionált.

* **Kitüntetés.** Király ő Felsége dr. Groisz Gusztáv egyetemi nyugalmazott tanárnak a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a miniszteri tanácsosi czimet díjmentesen adományozta.

* **A lourdesi zarándokok hazaérkezése.** A fővárosba október 10-én érkezik haza a lourdesi zarándoklat. A bucsusok a pályaudvarból egyenest a budavári Mátyás-templomba mennek, a hol hálaadó istentisztelet lesz. Az istentiszteletet Bogisich Mihály cz. püspök, a bucsujárás vezetője végezi.

* **Rudolf trónörökös emlékezete.** Hunyadvármegye közönsége a Retyezáthban, közel a Zenoga-tóhoz, emléktáblát állított annak az emlékére, hogy a megboldogult trónörökös a nejevel, Stefánia trónörökösével együtt 1882-ben a Retyezáthban vadászott. Az emléktáblán, a mely a vajdahunyadi vasgyárban készült, a következő fölírat olvasható:

„Rudolf Magyarország királyi hercege, trónörökös, ujabkori történelmünk büszkesége, itt vadászott az 1882-ik év nyarán nejevel, Stefánia főhercegnővel. Emléke él még a hegyek hókoronáin is.“

* **A párisi érsek könyörgése a czárért.** Párisban Richard érsek nagy Tedeumot tartott a czár megérkezése alkalmából. Előzetesen körlevelet intézett püspöki megyéje papságához. A levélből a következő lényeges részleteket adjuk:

„Főtisztelendő plébános ur!

A mikor három évvel ezelőtt az orosz haditengerészet képviselői meglátogatták Páris, az óhajtsókra, a melyeket minden részről intéztek hozzánk, avval feleltünk, hogy imádságot rendeltünk el a végből, hogy Isten áldását a két nemzet testvéri egyesülésére lekönyörögjük. Ugyanílyen óhajjal kerestek fel most is, a mikor ő felségének, az orosz czárnak jelenléte fogja megpecsételni két nagy nép egyesülését.

Miért ne remélnők, hogy Isten az eseményekben, a melyeket szemünk elé állit, nem jószágos szándékait mutatja be?

A mig a fenséges vendégek tiszteletére nyilvános ünnepélyek folynak, mi is, plébános ur, alázatos könyörgésünket és hálaímdáságunkat küldjük ég felé. Könyörögni fogunk a szentséges szüzhöz, Páris és Franciaország védszentjéhez, hálatelten az uralkodó iránt, a ki híven a szláv népek vallásos érzelmeihez, középületeink megszemplését az ősrégi Notre-Dame székestemplomnak kezdi.“

Azután hivatkozik az érsek XIII. Leó pápának apostoli levelére, a mely a keresztény híveknek a katolikus egyházakban való egyesülésről szól s így végzi:

„Vajha meghallgatná Isten XIII. Leó pápa könyörgését. Adjja meg a két nép egyesülését a világ békéje által és ez összeköttetés által a népek egyesülését a hitbeu és Jézus Krisztus szeretetében előkészítse.“

E czélből szerdán, október 7-ikén 3 órakor ünnepélyes tedeum énekeltek a Notre-Dame székestemplomban.

Ferencz,

kardinális, párisi érsek.“

* **A katonák vasárnapi szünete.** A közös hadügyminiszter elrendeli, hogy a katonák ezen-tul vasárnap délután helyett vasárnap délelőtt legyenek szabadok, hogy így eleget tehessenek vallási kötelességüknek.

* **A pozsony-dévényi emlékmű felavatása.** A pozsony-dévényi várhegyen emelt emlékmű felavatása e hó 17-én lesz. Az ünnep nagyszerűség dolgában méltán fog sorakozni az eddigi ezredévi ünnepekhez. Az ünnep programja a következő: A meghívott küldöttségek és vendégek érkezése Pozsonyba. A vendégek indulása reggel 10 órakor Dévénybe, a hol Klempa alispán üdvözlí őket. A helyszínén Boldizsár püspök misét mond. A Hymnusz elnéklése után Jósika felavatja az emlékművet, Zsigárdy törvényhatósági tag beszéde után egy diszszázad sortűzet ad. Végül a Szózatot énekelik el és 12 órakor bankett lesz.

* **Uj egyetemi rendes tanár.** Dr. Szádeczky Gyula, budapesti egyetemi magántanár a kolozsvári egyetem ásványföldtani tanszékére nyilvános rendes tanárrá nevezett ki.

* **Az új bünvádi perrendtartás** szentesített szövegét az Orsz. Törvénytár és a hivatalos lap rövid idő múlva közzéteszi. A nevezetes reform-kötevény életbeléptetése azonban a közbejött politikai események folytán csak 1897. közepére várható.

* **Főrangú nász.** Nagy-szentmihályi Nákó Sándor gróf tartalékos huszárhadnagy, Nákó Kálmán gróf valóságos belső titkos tanácsos unokája, eljegyezte kisludai Lipthay Eszter bárónőt, Lipthay Antal báró leányát.

* **Zichy Jenő gróf a tisztii özvegyeknek.** Zichy Jenő gróf a millennium alkalmából tízezer koronát adományozott a katonatiszti özvegyek és árvák Ferencz József alapjának.

* **A király és a székek.** Az »Uj Idők« legutóbbi számából vesszük át a következő apróságot. A király dolgozószobájában csakis egy szék van az íróasztal előtt. Ő Felsége ezen ülve dolgozik, végezve azt a sok munkát, a mely nap-nap után megújul, hogy ne érjen véget. Ha azonban a minisztereknek hosszabb előterjeszteni valójuk van, akkor egy másik szék is előkerül, a mely az íróasztal mellé jut, a miniszter részére. Rendszerint egy minisztert fogad a király s így az íróasztal mellé csakis egy szék kerül. Mikor azonban a költségvetést terjesztik ő felsége elé, akkor egy miniszter helyett kettőt fogad. A pénzügyminisztert, a ki az ügyet előadja s a kormányelnököt, a kire ilyenkor szükség van. Igen természetes, hogy ily körülmények között a székek száma megszorodik s az íróasztal mellé már kettőt helyeznek el. Mikor nemrégiben a magyar költségvetést terjesztették a király elé, szintén két szék várta a minisztereket. Az egyik közvetlen az íróasztal mellett állt, a másik pedig valamivel odább. Bánffy, a ki már megszokta, hogy az íróasztalhoz közelebb eső székre teiepedjék le, most is azt akarta elfoglalni, de hát a király megszólalt s azt mondta, hogy ezuttal Lukács, a szakminiszter üljön oda, mint a ki az előterjesztést megteszi. Nos, azután előadták az előadni valókat s távoztak. Az ajtóból azonban az egyik visszazéret s azt látta, hogy a király a miniszterek székeit a saját kezeivel emelte föl s a szoba másik részébe vitte, hogy a megszokott rend helyreálljon s hogy az a két szék a terem megszokott képét ne változtassa meg.

* **A tiszántuli ev. ref. főgondnoki állásra** beérkezett szavazatok e hó 12-én délelőtt 9 órakor bontják fel a debreczeni kollégium nagytermében. A szavazatok beadásának határideje folyó hó 10-én jár le.

* **Temetés.** Tegnap délután nagy részvét mellett temették el az oly korán elhunyt derék ifjút; Z a c h a r i á s Jenő főgymnásiumi VII. osztályu tanulót és papnövéndéket. A temetésen melyet D e n c s János, esperes plébános végezett, a papnövelde tanárai, előjárói és a növendék-papok, a gör. kath. szeminarium növendékei L a u r á n Ágoston kanonokkal és N y e s Mózes cz. kanonokkal, a Szent Vincze-intézet, a premontréi rend tagjai, a Szent-József intézet előjárósága és növendékei, élükön L o p u s n y Gyula intézeti alkormányzóval, továbbá a főgymnásiumi tanulók közül sokan és nagy számu résztvevő közönség volt jelen. A gyászszertartást D e n c s János cz. kanonok végezte segédlettel, a mely után az elhunyt jeles ifju hült tetemeit kikisérték a várad-olaszi sirkertke. Az elhunyt koporsóját nyolcz szép koszoru díszítette. Az elhalt derék ifju emlékére a Szt.-József intézet növendékei az olaszii plébánia templomban szentmisére alapítványt tettek. Nyugodjék békével!

* **Tűz Biharmegyében.** S z é l e s Gusztáv biharmegyei földbirtokos tanyáján kedden éjjel nagy tűz dühöngött. Egy istállóban több marha és ló beleégett, továbbá a gazdasági eszközök nagyobb része is a lángok martalékául esett. A kár ezer forintra rug, azonban ugy az épületek, mint az eszközök biztosítva voltak.

* **A zónatarifa megdrágítása ellen** tudvalevően a szegedi kereskedelmi és iparkamara igen hevesen közdött s hogy a maga álláspontjának helyességét igazolja, az államvasutak igazgatóságát megkereste a zónaforgalom megdrágítása óta történt személyforgalom alakulásáról szóló kimutatások megküldése iránt. Az államvasutak igazgatósága azonban megtagadta e kimutatások megküldését, miért is a kamara

direkt a miniszterhez fordult kérésével. A miniszteriumban — mint értesülünk — teljes két hónapig tárgyalták ezt a dolgot s végül elhatározták, hogy eltítkolják a forgalmi adatokat s a kimutatásokat nem adják ki, nehogy a szegedi kamara ezeknek alapján bizonyítsa a maga igazát. Ez az a bizonyos strucz-politika.

* **Hamis dátum a királyi kéziratban.** Valóban keresni kell a szót annak az eljárásnak méltó jellemzésére, melyet Bánffy miniszterelnök a koronával szemben magának megengedett. A hivatalos lap okt. 7-én reggel megjelent számában publikált, s az országgyűlést összehívó királyi kézirat ugyanis Budapestről és október 7-ről van datálva, holott a Felség azt a napot délig Gödöllőn töltötte, de még a reggel már nyomtatásban megjelent kéziratot ő Felsége különben sem írhatta alá 7-én. Nyilvánvaló tehát, hogy Bánffy Dezső báró magyar miniszterelnök és a Nemzeti Kaszinó tagja, tudva és akarva valótlaníratot íratott alá a királylyal. Hogy ehhez az eljáráshoz a tisztesség hiányának mily foka kivántatik, azt itéljék meg olvasóink.

* **Diák ötlet.** Egy nápolyi diák, egyike ama diákoknak, akiknél a tanulás csak mellékes dolog, nagyszerű indítványt terjesztett több társával egyetemben az egyetem tanári kara elé. Az indítvány szerint az egyetem a nápolyi herceg esküvőjét akként ünnepeletheti meg legméltóbban, ha azokat a diákokat, kik a legutóbbi vizsgálatokon megbuktak, új vizsga nélkül nevezik ki orvosokká és ügyvédeké. Valóban nem rossz ötlet!

* **Vallomás a halálos ágyon.** A csapatoknak, melyek 1887-ben a Budweis és Pisek környékén tartott hadgyakorlatokon résztvettek, az említett év aug. 24-ike bizonyára még élénk emlékezetükben van. E napon Pisekből csapatok vonultak Semitz község felé azzal a rendeltetéssel, hogy a Semitz és Neuhof közötti magaslat ellen támadást intézzenek. A főfeladat a pelzeni 35. gyalogezrednek jutott. A magaslaton az ezredparancsnok leszállt lováról s átadta azt Viller József szolgának. A tüzelés közben, mely most megindult, egymásután két fölkiáltás volt hallható s Viller tisztiszolga és Hrach K. egyéves önkéntes egy éles lövés által találva, összeestek. Viller, kinek a golyó szívért furta át, rögtön meghalt, Hrach pedig néhány órai kintlódás után. Mindkét emberéletet egyetlen golyó oltotta ki. A hadgyakorlatot azonnal beszüntették, de a fegyvercsövek megvizsgálása sikertelen maradt. — A napokban — mint a »Nar Pol.« jelenti — a 35. gyalogezred egyik rezervistája, ki az említett hadgyakorlatban résztvett, levelet kapott Amerikából, melyben egyik volt fegyvertársa, névleg Willnitzer József, bevallja, hogy ő tette 1887-ben azt az éles lövést. Willnitzer, ki legutóbb Pitsburgban volt alkalmazva, azt írja, hogy az ezredparancsnoknak szánta bosszúból. Most súlyos betegen a halállal küzd s lelkiismeretét az írásbeli vallomással meg akarja könnyíteni.

* **A vendégfog.** Fialat menyecske, szemlesütve piruló arczezal állt a rendőrbiztos elé. Nagy dologban jött, már-már ki is mondja, de aztán ismét lesüti szeméit. — szegényli bevallani. A rendőrbiztos, tapasztalt ember, mindjárt gondolta, hogy itt valami kényes dolog forog szóban s kérdésekkel igyekszik könnyíteni a menyecske baján.

— Talán a cselédre van panasz?

— Dehogyn! Nagyon derék leány.

— Vagy talán a lakókkal?

— Nem a lakókkal, hiszen én is csak lakó vagyok, másért jöttem, — elvesztettem a . . . , a vendégfogamat. Fülíg pirult a menyecske, mig előadta, hogy miért is jött, pedig hát az egész nagyon egyszerű dolog. A fog 14 frt értéket képvisel. A megtaláló sziveskedjék ez egyaránt érdekes és értékes tárgyat felvinni a rendőrségi hivatalhoz.

* **Megölte a pálinka.** Posa Tógyer hosszú-aszóli lakos a legutolsó garasát a pálinkára költötte. Daczára, hogy beteges ember volt, folytonosan dorbézolt. A napokban ismét két napig mulatott s tele szivta magát emberirtóval, ugy, hogy eszméletlen állapotban vitték haza. Éjjel meghalt. A vizsgálat kiderítette, hogy az ivástól szivszélhűdés érte.

* **A ki betörte, jelentkezzék.** Hogy hogynem megtörtént az eset, a főteczai N e u m a n M. féle üzlet hatalmas kirakat tábláját egy eltévedt kő két-

felé hasította. Egy darabig kesergett az üzlettulajdonos, de hát utóvégre is ezzel mit sem lehetett segíteni a bajon. Egy nagy táblával már ha a hasadást nem is, de a kö által ütött rést pótolni lehetett. Erre aztán felírták, nagy betűkkel, hogy:

A ki betörte, jelentkezzék.

Valjon lesz-e olyan ember, ki megfogadja a felhívást és bejelenti, hogy ő a kártevő?

* **Rendőri hírek. Elszökött a pénzével.** Angeló Felice olasz vállalkozó nőül akarta venni Szinis Borbálát. De mielőtt az esküvő megtörtént volna, a leány megszökött a vőlegény pénzével együtt. Margittán kereste, azonban a leány nem volt ott. Nagyváradon aztán a rendőrség megtalálta, a hűtlen menyasszonyt. — **A ruhaszárítás története.** Béldéki Erzsébet kimosott ruháit a szomszéddal közös kerítésre terítette. Egyszer csak észrevette, hogy ruháit egyenként a szomszédba huzgálják át. Egyenesen a rendőrséghez szaladt s egy rendőrrel átmentek a szomszédhoz, de itt már nem találták a ruhákat. A gyanu egy cseléd-leányra irányul. — **Verekedés.** Egy pék és egy suszterlegény tapogatta tegnap egymás fejét apácza utcán. Oriási néző közönsége akadt a látványosságnak s a küzdterről a pék bezuzott fejjel távozott, a nála levő sütemények is mind tönkrementek a kosárral együtt. — **Lopás.** Olyán Koszta hirhedt csavargó, ki már ki is volt toloncsolva Nagyváradról, de ismét visszaszökött, tegnap Mátyás Sándortól hét forintot lopott. Most ez egyszer a kitoloncsolásnál, kissé szigorubb büntetés vár rá.

Nagyvárad város közügyei.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Minden bizottsági tag azt remélte, hogy a tegnapi városi közgyűlés könnyű szerrel letárgyalja a kitűzött ügyeket s minden nagyobb vita nélkül keresztül hajtják a 39 tárgyat.

A bizottsági tagok csak jóval 3 óra után kezdtek gyülekezni s a tisztviselőket leszámítva, csak 35 bizottsági tag jelent meg.

Nagyobb vita a kövezetvám-alap költségvetésénél keletkezett s Hlatky Endre indítványával hatalmasan leszavazták a tanács által előterjesztett költségvetést.

A város házipénztárának költségvetésénél aztán Bordé Ferenc tanácsos akarta visszatomfolni a lepípálást, de vállalkozása nagy visszatetszést, sőt felháborodást keltett a bizottság tagjainál. És méltán, mert az egész incidensből kilátszott, hogy a tanácsos indítványa a törvényhatóság ellen van irányozva, az előbbi szavazatért.

Egyébként este egy negyed hat óráig csak 13 ügyet tárgyaltak le s ma délután folytatják a közgyűlést.

A városi munkálatokra beadott ajánlatok felett ma délután határoznak.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Béthy Laszlo főispán elnöklete alatt jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Guttman József, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Mezey Mihály, Stark Gyula, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Schöpslin Ágoston, Beczkay Lajos, Déry János, Kunyhósi János, Milibák József, dr. Radó Ignác, dr. Sarkadi Lajos, Stern Herman, Weisz Károly, Berger Dániel, Gábel Jakab, dr. Moskovits József, Smetka György, Serényi Gusztáv, Ternyei Antal, Aufrecht Mór, Bottó Ferencz, dr. Grósz Albert, Grunwald Henrik, Hillinger Lipót, dr. Munk Béla, Papp György, Rendes Vilmos, Sal Ferencz, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Dús László, ifj. Rimler Károly, Sztarill János, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Busch Dávid, Ragány János, Komlóssy József, Jablonszky Emil, Tóth Márton, Nemes Jenő, Szűts István.

A közgyűlés megnyitása után felolvastattott a polgármester havi jelentése, melynek adatait már közöltük.

Megemlíti a jelentés, hogy a kolozsvári Mátyás-szobor alapkövetelének ünnepélyén Bölöny József és Rimler Károly főkapitány voltak jelen a város képviselőiben.

Driva Ödön városi fogalmazó elhunyt a kalmából a jelentés indítványozza, hogy a törvényhatóság fejezze ki részvétét. — A városi árvaház megnyitását, valamint Megyeri Dezső 100 frt adományát az árvaház javára, bejelenti a polgármester a közgyűlésnek.

A jelentést egész terjedelmében tudomásul vették; Megyeri Dezsőnek pedig köszönetet szavaztak az adományért. A Driva Ödön elhunyt alkalmából megüresedett fogalmazói állást a jövő havi közgyűlésen töltik be. A pályázati kérvények november hó 7-ikéig adhatók be a főispánhoz.

Elnöklő főispán Novák József napidíjast tiszteletbeli számtisztte nevezte ki.

Az igazságügyi palota építése.

A városi tanács előterjeszti, hogy az igazságügyi kormány 10,000 frt költség megtérítését kérte Nagyvárad városától, hogy az építendő igazságügyi palotánál az emésztő gödrök átalakításának költségeit fedezze. Felvilágosítás által azonban sikerült keresztülvinni, hogy a miniszter ezen követelésétől elállt s ezt leiratban tudatja a várossal.

A közgyűlés a miniszter leiratát tudomásul vette.

A községi iskolák 1896/7. tanévi költségvetését elfogadták minden vita nélkül. A kiadás főösszege 92,544 korona, a bevétel ugyanilyen összegben van felvéve.

A kövezetvám-alap költségvetése.

Komlóssy József előterjesztette a kövezetvám-alap 1897. évi költségvetését, mely szerint a bevétel 121,500 korona, a kiadás pedig 158,833 korona.

Hlatky Endre azt találja különösnek, hogy új kövezésekre csak 6000 korona van a költségvetésben felvéve, holott több utca kikövezése már el van határozva. Azt kérdezték, az igaz, hogy honnan vegyünk a pénzt ezeknek a kövezésére, mert a felvett 6000 korona elenyésző csekély. Két tételt lát olyant, a melyet törölni lehet s a kövezésekre átvihetjük. Az általános csatornázás terveinek elkészítéseért 10,000 frt van felvéve, holott az, a mint a saerződésből kimutatja, csak az 1898. évben kerül kifizetésre. Az építendő igazságügyi palota körüli tér rendezésére pedig 21,000 korona van felvéve, holott erre is csak kis részben lesz az 1897. évben szükség, mert az óriási épület csak ekkorra készül el. Legfeljebb 6000 koronát vegyenek fel jövőre az igazságügyi palotater rendezésére. A két rovat ilyen megváltoztatása által mintegy 35 ezer korona szabadul fel, a melyet fordítsanak új kövezésekre. Erre nézve indítványt tesz.

Szokoly Tamás Apácza-utca érdekében szólott, míg Gábel Jakab folytonos zugás közt magyarázta, hogy Nagyvárad főbb utcái európai kinézésűek, míg a Nagypiacz és Katonaváros a legsötétebb Afrika. Ezek a részek eső után hasonlítanak a Fekete-tengerhez (Közbekiáltás: A verestengerhez.) Egyenlőséget kér. Indítványozza, hogy utasítsák a tanácsot javaslatlételre, mely szerint a kijebb fekvő utcák rendbe hozassanak.

Többek hozzászólása után a tanács javaslatát elvetették s majdnem egyhangulag elfogadták a Hlatky Endre indítványát.

Fel kell emelni a „közköltőt.”

A város házipénztárának költségvetésénél egy pár tételnél felszólaltak, de az összegek változatlanul fogadtattak el.

A bevételek XV. tételénél, mely a községi pótdából befolyó összeget 195,318 koronában állapítja meg, felszólalt

Bordé Ferenc tanácsos, nagy meglepetésére a törvényhatóság tagjainak. Hivatkozott arra, hogy mivel a törvényhatóság a csatornatervekre és az igazságügyi palota tér rendezésére felvett összegeket az utcák kövezésére szavazta meg, pótdából szükséges a mutatkozó 37 ezer korona hiányt fedezni, mert utca kövezésre nem lehet kölcsönt venni. Indítványozta, hogy a pótdót emeljék fel 3 százalékkal.

Zugás, eláll-kiáltások kísérték Bordé szavait s látszott a megütközés, a melyet a felszólalás keltett.

Elsőben Kunyhóssy János állott fel s felhákorodását fejezte ki Bordé indítványa felett. Olyan nyomasztó viszonyok vannak, hogy közköltő felemeléséről szó sem lehet.

Ragány János nem tartja szükségesnek a felemelést.

Hlatky Endre most látja, hogy itt tulajdonképpen nem az volt a cél, hogy a csatorna és tér rendezésre felvett összegek kiadassanak, hanem, hogy ez összegek a kiadások hiányzó fedezésére fordítsanak. Erősen czáfolja Bordé Ferenczet s kifejti, hogy egyes nagyobb tételeknél meglehet a 20 ezer koronát takarítani.

A közgyűlés a közköltő felemelésére tett indítványt egyhangulag elvetette s a költségvetést egészen elfogadta.

Az alapok és alapítványok és a közuti-alap költségvetését szintén elfogadták s névszerinti szavazattal elhatározták, hogy a város közpénzei jövőben is ugyanazon pénzügyterekben helyeztessenek el, mint eddig.

A normális téglá és fedélcserép méreteire alkotott szabályrendeletet azzal fogadták el, hogy az csak 1898. január 1-én lép életbe.

Rimanóczy Kálmán és Pekarik Endréné köztér átengedési ügyök a jövő hónapi közgyűlésre tűzettek ki.

A városi kocsisoknak a fizetését megjavították.

Dr. Berkovics Ferenc indítványa felett, hogy a leneczház, árvaház és gyermekórház céljaira 4 százalék pótdót vessenek ki, napirendre tértek.

Az idő előre haladván, elnöklő főispán a még kitűzött ügyek tárgyalását ma délutánra halasztotta s a gyűlést bezárta.

I R O D A L O M

x **Nagyszabásu diszmű.** A következő irodalmi jelentést veszszük: A jelen október hó végéig teljesen elkészül s kötve azonnal szállítható lesz P. Didon Jézus Krisztus című műve mint negyed-rétű nagyszerű diszmű. 20 gyönyörű rézmetszettel mint műmelléklettel, 45 kiválóan sikerült autotypival, 1 térképpel és 3 rajzzal. Kötésének előlapja atlasz-selyem, az Üdvözítő képével sok színben; sokszínű kép atlasz-selymen talán még soha seholy sem sikerült oly finoman és művészileg, mint ezen, a lapon, mely a műipar remeke; a kötés háta bőr. A kik e diszművet eddig látták, kivétel nélkül mindnyájan oda nyilatkoztak, hogy ez a kiadvány első pillanatra meglep és szépségére, valamint rézmetszetei és autotypiai műértékére nézve nemcsak hazánkban, de a külföldön sem igen találja meg párját s midőn minden keresztény család könyvtárának és szalonjának kiváló díszére válik, nevezetes alkalmakra értékes ajándék- és emléktárgyat is képezhet.

Előzetes megrendelési ára e hó végéig 40 frt. Hogy a megjelenés után nem lesz-e kénytelen az árt némileg felemelni, azt nem tudom; ez attól függ, minő módját kell alkalmaznom a terjesztésnek. Megjegyzem azonban, hogy a 40 frtra szabott ár e mű alkotórészeinek műértékéhez és előállítási költségéhez képest igen alacsony és szinte példátlanul áll. (Etiam erga sacra, per partes assignanda.) Budapest, Királyi Pál-utca 13. sz Dr. Kiss János, a Szent-István-Társulat igazgatója.

Igazságszolgáltatás.

A törvényszék köréből. Távozó jegyző. Pánczél Zsigmond volt székes-fejérvári aljegyző, kit csak pár nap előtt jegyzővé Nagyváradra kineveztek, még csak két hétig lesz

Nagyváradon, a Facsetre albiróvá történt kinevezése folytán. Ifj. Kocsán János szabadsága tegnap kezdődött meg s egy hónapig e törvényszéki jegyző is távol lesz. Így tehát a kir. törvényszék büntető-ügyi osztályánál tulajdonképpen ez egy havi időtartalom alatt négy helyett, csak egy jegyző lesz, Linczinger Gyula.

Törvényszéki végtárgyalások. A nagyvárad királyi törvényszék büntető ügyi osztálya, ma október 9-én nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá: Lopás büntetével vádolt Szabó Tótyer bűntügye.

Gyujtogatás büntetével vádolt V. Kovács Sándor bűntügye.

Gyilkosság bünteték kísérletével vádolt Mátéh András bűntügye.

Az ülésen K. Nagy Sándor kir. törvényszéki bíró elnököl, jegyző: Pánczél Zsigmond.

REGÉNY-CSARNOK.

Zsebeld ki felebarátodat.

REGÉNY.

Irta:

GÉRARDE D.

8

És éppen most kellett az egyik hölgynek a sikos földön kisiklani. Jobb felől egy sikoly hallatszott, a gyöngéd kéz eleresztette a tiszt karját, az alak megingott és hanyatt vágódott volna, ha erős karja föl nem fogja.

Egy pillanatig görcsösen belekapaszkodott, mialatt a szélvihar fődellen fejét teleszórtá hó-pelyhekkel. Kázmér előtt megint föltűntek egy arcz finom metszetű vonásai és két kék szem csilláma.

— Meg kell halnom! nyögdécselt a hölgy Kázmér karján.

A másik alig hallható ellentmondást dadogott.

— Mily keményen hangzik ez a második nő szava! Mily hiánya a részvétnek hallatszik belőle a szegény gyöngé nővér iránt! gondolta Kázmér, amint kísérőivel nagy erőfeszítés után a magaslatot elérte és az ott már várakozó kocsihoz vezette.

Ő kötelességének eleget tett.

Mindkét hölgy uszályaik és fejkendők rendezésével foglalkozott; a cseléd azalatt aprémes takarót igazgatta helyükre a kocsiiban.

Remélem, a hölgyek nem hűtötték meg magukat? kérde Kázmér.

— Azt hiszem, hogy nem; viszonza az éles szavu, közönséges hangú nő, mereven hajtán meg magát.

Kázmér nem várt ugyan különösen meleg köszönetet lovagi szolgálataiért, de erre ugy érezte, hogy hideg járja át.

Azért a másik hölgyhöz fordult.

— Mielőbb huzzon száraz lábbelit; intette szorgosan, mialatt egy pillantást vetett a hóban süppedő, átázott atlasz-czipőkre.

Itt is csak meghajtás volt a válasz, mely meghajtás keces volt ugyan, mint amelyet csak valaha parketpadlón végrehajtottak, de ez is csak visszautasító volt.

— Mille remerciments, monsieur! (Ezer köszönet. uram!)

Mily elérhetetlen magaslatból hangzott le az ezüst csengésű hang!

Elmult a veszély, a magaslaton is voltak. Ismét az etikelt lépett előtérbe, amelyből a két hölgyet a természet rövid időre kiszorította.

Azok a kezek, melyek néhány percz előtt még szorosán kapaszkodtak Kázmér karjába, a kocsi szállításnál alig érintették az ujjait.

A kocsi ajtaját becsukták, a bundákat magukra terítették, és a következő pillanatban már talán örökre eltávoznak.

Kázmért ellenállhatatlan kíváncsiság fogta el.

— Soká fog még tartani utazásuk? kérdezte és kezét a kocsi ajtajára tette.

— Még jó soká tart; válaszolt a köznapi hangú hölgy. Legyen szives a kocsisnak megmondani, hogy hajtson.

— Szabad remélnem, hogy a hölgyekkel még találkozhatom?

Semmi válasz; hideg főhajtás a két hölgy részéről, ez volt minden.

— A hölgyek nincsenek eléggé ellátva prémes takarókkal; talán az én utazó bundám.

Kázmér oly mozdulatot tett, mintha nagy prémes köpenyét le akarná vetni, de beszédében és mozdulatában félbeszakította megint az éles hang:

— Nem, nem; nagyon köszönjük.

A sötétségben is észrevette, mennyire megijedtek a hölgyek az ő ajánlatától.

— Tehát nem tehetek már semmit önökért? viszonza Kázmér kissé megzavarodva, de a kocsi már megindult.

Az utolsó szó amit még halhatott, a cseléd ajkáról jött.

— Ehhez nem vagyok szokva, Pani Xenia!

Ennyit hallott még, mikor a kocsi elrobogott a lejtőn lefelé.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A királyi ház Budapesten.

Budapest, okt. 8. (Saj. tud. távirata.) A királyi háznak igen sok tagja időz most itt. Ujabban József Ágost főherceg, József főherceg fia, ma nejével ideérkezett.

A néppárt jelöltjei.

Budapest, okt. 8. (Saját tud. táv.) A néppárt eddig százötven jelöltet állított; de ez még nem végleges. A félhivatalos »Magyar Értesítő« negyven néppárti jelöltséget komolyan ismer be már most, pedig még csak a kezdetén vagyunk a választási kampagnak.

Nők az egyetemen.

Budapest, okt. 8. (Saj. tud. távirata.) Wlassits Gyula közoktatásügyi miniszter leiratot intézett a budapesti s kolozsvári tudományegyetem tanácsához, melyben tudatja, hogy ő Felsője megengedte a nőknek bocsáttatását az orvosi, bölcsészeti és gyógyszerészeti pályára.

A czári pár Franciaországban.

Páris, október 8. (Saját tudósítónk távir.) Az ünneplések tegnap itt leirhatatlan lelkesedéssel folytak; a közvélemény és a lapok ma még nagyobb örömmel szólnak a czári pár látogatásáról, mint az előző napokon. Amerre a czár megfordult, mindenütt e kiáltással üdvözölték: Vive l'ami de France! (Éljen Franciaország barátja.)

Páris, október 8. (Saját tudósítónk távir.) A czár Sèvres-be, a leghiresebb porcellángyárba utazott, hol megsejmelte a szomszédos gobelin-gyárat is. Azután Marseille-be utazott.

Páris, október 8. (Saját tudósítónk távir.) A czár mielőtt kirándulást tett Sèvres-be, a következő nyilatkozatot tette: »Először voltam Párisban, de remélem, nem utóljára.«

Egy kardinális halála.

Róma, okt. 8. (Saját tud. táv.) Ruggiero Kajetán, a római anyaszentegyház kardinálisa, nyolczvan éves korában meghalt.

Verbőczy arczképe.

Nagy-Szöllős, okt. 8. (Saját tud. táv.) A megyeház nagy termében ma ünnepélyes közgyűlésen leleplezték Verbőczy, a Hármaskönyv híres szerzőjének, a nagy jogtudósának és nádornak arczképét.

Szelessné hamis váltója.

Budapest, okt. 8. (Saját tud. táv.) A törvényszék ma mondta ki az ítéletet Szelessné bűnpörében: e szerint a bíróság vétkesnek mondta ki vádlottat a Jenő főherceg aláírás-

sának hamisításában és másfél évi fegyházra ítélte; ebből azonban egy évet a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek mondotta ki, egyúttal pedig tekintettel betegségére s gyámoltalan gyermekeire, ideiglenesen szabadlábra helyezte.

Bulgáriai állapotok.

Sófia, okt. 8. (Saját tud. táv.) A macedon bizottságok igen élénk tevékenységet fejtenek ki. A határokat szünetlenül felkelők lépik át és folyton fegyvereket és lőszerket csempésznek át. A felkelők azonban azon utasítást kapták, hogy viselkedjenek nyugodtan. A lázadást akkorra tervezik Macedoniában, mikor Konstantinápolyban kiüt a krízis, a mi itteni jól értesült körök szerint, minden pillanatban bekövetkezhetik.

A helyzet Stambulban.

Konstantinápoly, okt. 8. (Saját tud. táv.) Az Ildiz palotában széles körű biztonsági rendszabályokat alkalmaznak, miután tartanak attól, hogy Abdul Hamid szultán ellen merényletet terveznek. Az ifju török pártot azzal gyanúsítják, hogy Angliával egyetértésben, a mostani szultánt meg akarják fosztani trónjától, s Abdul Aziz fiát, Izzedin effendit kiáltani ki szultánná. Az Izlam magas rangu papsága is erős pártot képez, akikhez a legtekintélyesebb ulemák és hodsák tartoznak, s a kik Murat szultánt akarják ismét a trónra léptetni. A mostani szultán helyzete, a mohamedánok között is nagyon megingott, ugy hogy az udvari párton kívül jóformán senkire sem számíthatnak, s így könnyen lehetséges, hogy egy napon szultánváltozás hire lepi meg a világot.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlőbirtokosok figyelmébe. A Nagyvárad szőlőtelepen e héten a következő szüreti napszámok fizettetnek: 1. élelem nélkül, sajtoló és nyomó 60 kr, puttonos 50 kr, és szedő 40 kr. 2. élelemmel együtt: sajtoló és nyomó 40 kr, puttonos 30 kr és szedő 20 kr. Egyidejűleg értesítettik a szőlőbirtokosság és az érdekeltek közönség, hogy a nagyvárad szőlőtelepen termelt 13 hl. rizling, erdei és vegyes szőlőből kiszűrt fehér must és 6 hl. vörös must fog e hó 12-én, d. e. 11 órakor a szőlőtelep helyiségén nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatni. Nvárad, 1896. október 8. Markus János hegybíró telepintőző.

Nagy vásár Sarkadon. A sarkadi nagy vásár f. október hó 28-án és 29-én fog megtartani. Előzőleg, vagyis 27-én lesz a baromvásár.

Uj marharakodó állomás. A földművelésiügyi miniszter tudatta Debreczen város hatóságával, hogy Kavicsbánya és Nagy-Ugra állomásokat marharakodó állomásukul engedélyezte.

Nagyváradai hetivásár.

— Október 6. —

Vásári árjegyzék a nagyvárad piacson 1896. október 6-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Ó buza 6.20 Uj buza 6.00 Kétszeres buza. 5.40.—5.20. Rozs 5.40—5.30 Árpa 4.00—3.80 Zab 4.70.—4.60 Tengeri 4.20 Uj 3.50 Borsó 15.—Lencse 18.—Bab 6.80. Köleskása 12.00 Burgonya 2.30 Lángliszt 12.00 Zsemlyelisz 11.50 Fehérkenyér liszt 11.00 Barnakenyér liszt 9.80 széna fuvarral 2.40. Szalma fuvarral 1.50 Szalonna 54.00 6 kiló zsúp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa bikk 3.—, tölgy 2.80, eser 3.25. 100 kiló marhahus 52.—. Öntött gyertya 54.—. Lámpaolaj 50.—. Egy liter bor ó 50, uj 40. Pálinka 36 szilvapálinka 95, szesz 85. Egy métermázsa kócsó 10.70, nyers fagygyu 25.00, olvasztott fagygyu 35.—, szappan 25.—, birka gyapju —

magyar gyapju 00.—. Egy hektoliter ó-bor 36.—
uj bor 21.—, mész 1:10, kemény faszén 1.60,
puha faszén —, kendermag 10.— köles 6.—
repce 11.00, dió 18.—, mogyoró 15.— aszu
szilva 20.—. Egy kilogramm savanyu káposzta
—, szalonna 60, sertéshus 56, juh-hus 34, ve-
res hagyma 9, fog-hagyma 26, bors 1:60, pap-
rika 1:20 barnakenyér 9. Egy liter kőolaj 20,
1 mm. Bükköny 0.00 mm. Luczernamag —
—, frtig, 1 mm. Lóhere ——— 1 mm
Burgondi —.

Marha ártáblázat 1896. október 6-ról
egy pár első rendű jármás ökör 280—320 egy
pár másodrendű jármás ökör 220. 270, egy pár
harmadrendű jármás ökör 125, 185. 1 pár fejős
tehén 95—175. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 62—80
1 drb vágó tehén 150 kgr. 48—65, 1 drb. veres
borju 10—15 1 drb. fél éves borju 15—25. 1 drb
egy éves borju 25—38. két éves borju 35. 58. 1
drb. hizott sertés —, — 1 pár fél éves sertés
—, — 1 pár egy éves sertés —, — 1 pár két
éves sertés —, — egy drb. jó igás ló 60. 90
1 pár ökörbőr 16—22. egy pár tehénbőr 12—16
borjubőr 4—5.50 1 pár ló bőr 7.—9. 1 pár juh-
bőr 0.00—0.00

Forgalmi kimutatás 1896. évi október hó
6-ról: Tiszta buza körülbelül 900 hltr, kétsze-
res buza 400 hltr, rozs 1400 hltr, árpa 300 hltr.
zab 500 hltr, tengeri 500 hltr, burgonya 800
hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy —
drb, félhizott — sovány —, süldő —, ma-
lacz —, hizott marha 28, jármás ökör 550,
fejős tehén 419, borju 175, bivaly 8, juh és
bárány 180 ló 238.

Terménytőzsde.

Budapest, október 8.

B u z a tavaszra, bácskai	7.33
» tavaszra, északi	7.53
» szeptember-októberre, bácskai	6.—
» szept.-okt.-re északi	4.50
R o z s tavaszra bácskai	7.45
R o z s tavaszra, északi	7.15

T e n g e r i, junius-juliusra, bácskai	8.42
» jun.-jul.-ra, északi	3.30
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	7.40
» aug.-szept.re, északi	7.35

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. okt. 8-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	122 90
Magyar koronajárdék	99.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	122.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97 50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	155.25
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	138.—
Oszták járadék papirban	101 25
Oszták járadék ezüstben	101 25
Oszták járadék aranyban	122.75
Oszták korona járadék	101.—
1860. oszták államsorsjegyek	144 50
Oszták magyar bankrészvény	947.—
Magyar hitelbank részvény	401.—
Oszták hitelintézeti részvény	368.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	363.25
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.51
Német birodalmi márka	58.75
London vista	119.70
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.75

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

Szőlőbirtokosok

figyelmébe!

Alólirott a nagyváradai szőlőtelepemen
az idén is nagyobb mennyiségű

szőlő fásajtásokat

csináltattam — és ajánlom a **gyökeres**
ripariába ojtott, **válogatott** és **tökélete-**

**sen összeforrott Erdei, Ezerjó, Fehér-
mézes, Juhfark, Olasz rizling, Balaton,
Kadarka és Oporto** fajoknak

ezért 105 frtért, százát 12 frtért
október vége felé átadással.

Megrendeléseket az érték egyharmada
melléklésével egyenesen hozzám czimezni
kérem.

204 6—10

JANKY JÓZSEF.

Választási zászlók!!

és jelvények

felirással, teljesen felszerelve következő
árban kaphatók:

2 méter hosszú, 95 ctmr. széles	2.—
2 » » 120 » »	2.50
3 » » 120 » »	3.50

1000 drb toll, zöld levél, felirattal **9** frt.

Minőség tekintetében a legjobbat ad-
juk, szöveteink szintartósak, ez eddig
használt kelméket minden tekintetben felül-
mulják.

Kunz József és Társa

217 1—10

czég

NAGYVÁRAD, Szent László-tér.

Lapunk számára hirdetések felvételnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
VONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZFT:
IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHIVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGO
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktara. * * * * *

Kitünő minőségű, cégünkkel ellátott aczéltollak.